

Mussavia electoral

**per las elecziuns da renovaziun totala dals 15 da matg 2022
Cussegl grond e Regenza**

Stimadas electuras e stimads electurs

Il 15 da matg 2022 han lieu las elecziuns per la renovaziun totala dal Cussegl grond e da la Regenza. Quest mussavia electoral duai esser in agid per emplenir ils cedels electorals uschia, che Vossa vusch quinta. Faschai diever da Voss dretg da vuschar ed elegiai Vossa represchentanza en il Cussegl grond ed en la Regenza.

Kanton Graubünden
Chantun Grischun
Cantone dei Grigioni

**Eleziuns dal
Cussegl grond****Infurmaziuns davart las eleziuns dal Cussegl grond
dal chantun Grischun**

Situaziun da partenza	→	4
Sistem electoral	→	5
Glistas 2022	→	6
Emplenir il cedel electoral	→	6

**Eleziuns da la
Regenza****Infurmaziuns davart las eleziuns da la Regenza
dal chantun Grischun**

Situaziun da partenza	→	11
Sistem electoral	→	12
Emplenir il cedel electoral	→	13

Vuschar**Infurmaziuns per vuschar**

Eleger è pli simpel che quai ch'ins pensa!	→	15
--	---	----

Elecziuns dal Cussegl grond

Legislativa

Situaziun da partenza

Il Cussegl grond è il parlament chantunal ed exequescha – cun resalva dals dretgs dal pievel – la pussanza suprema. El è l'autorità legislativa e l'instanza da surveglianza suprema dal chantun Grischun. Il Cussegl grond ha 120 commembras e commembers che vegnan elegids dal pievel en 39 circuls electorals.

Durada d'uffizi

La durata d'uffizi importa 4 onns. La nova perioda d'uffizi cumenza l'emprim di da la sessiun d'avust 2022 e finescha al cumenzament da la sessiun d'avust 2026.

Circuls electorals / repartiziun dals sez

Per eleger il Cussegl grond è il chantun dividì en 39 circuls electorals. A mintga circul electoral è attribuì in tschert dumber da sez tut tenor sia populaziun svizra. In sez è dentant garantì a mintga circul electoral tras lescha. Avant mintga elecziun reparta la Regenza ils sez da nov.

Per las elecziuns actualas resulta la suandanta repartiziun dals sez:

Circul electoral	Sezs	Circul electoral	Sezs	Circul electoral	Sezs	Circul electoral	Sezs
Alvaschagn	2	Tavau	6	Maiavilla	5	Scanvetg	2
Avras	1	Cadi	4	Mesauc	1	Schiers	3
Belfort	1	Tumleatga	3	Engiadin'Ota	8	Seewis	1
Bravuogn	1	Tschintg Vitgs	11	Puschlav	2	Suot Tasna	3
Bregaglia	1	Foppa	6	Ramosch	1	Sur Tasna	1
Breil	1	Jenaz	1	Razén	7	Surses	1
Brusio	1	Claustra	3	Valragn	1	Tusaun	4
Calanca	1	Küblis	1	Roveredo	3	Trin	5
Cuira	21	Lumnezia	2	Stussavgia	1	Val Müstair	1
Churwalden	1	Luzern	1	Schons	1		

Procedura electorala da proporz

Sistem electoral

Las 120 commembras e commembers dal Cussegl grond vegnan elegids tenor la procedura electorala da proporz. Partidas u gruppaziuns (gruppas da glistas) pon inoltrar propostas electorals (glistas) en tuts u mo en singuls circuls electorals. Colliaziuns da glistas n'èn betg admissiblas.

Cun lur cedel electoral pon las electuras ed ils electurs dar maximalmain tantas vuschs sco il dumber da deputadas e deputads ch'èn d'eleger en lur circul electoral. Mintga vusch per ina candidata u in candidat è a medem temp ina vusch per la gruppa da glistas respectiva.

Pukelsheim dubel

Ils sez vegnan repartids tenor la metoda dal «Pukelsheim dubel» (procedura da l'attribuziun dals sez proporzionala dubla). Cun questa procedura vegnan ils 120 sez attribuids sco emprim a las partidas u a las gruppaziuns (gruppas da glistas) en l'entir chantun – en proporziun da lur quotas d'electuras ed electurs (attribuziun superiura). En in proxim pass vegnan ils sez da las gruppas da glistas repartids sin las singulas glistas en ils circuls electorals (sutattribuziun). La finala vegnan ils sez repartids entaifer las glistas sin las candidatas ed ils candidats cun las pli bleras vuschs, a norma dals sez obtegnids.

Quorum / cundiziun da maiorz

Per las elecziuns dal Cussegl grond vala in quorum legal sin plaun chantunal. Quai vul dir: ina partida u ina gruppaziun (gruppa da glistas) sto cuntanscher ina quota d'electuras ed electurs d'almain 3 pertschient en il chantun per vegnir resguardada tar la repartiziun dals sez. Ultra da quai vala ina cundiziun da maiorz: en mintga circul electoral survegn la glista cun las pli bleras vuschs almain in sez, sche la gruppa da glistas (partida u gruppaziun) ha il dretg d'in tal sez tenor l'attribuziun superiura (sin plaun chantunal).

Glistas 2022

Davant sin mintga cudeschet cun ils cedels electorals sa chat-ta mintgamai ina survista da las glistas che sa participeschan en il circol electoral correspondent a las elecziuns dal Cussegl grond.

Ina survista chantunala che mussa tge glistas che sa particepschan en tgenins dals 39 circuls electorals a las elecziuns dal Cussegl grond, chattais Vos sin la pagina d'internet dal chantun sut: www.gr.ch/grw-listen

Cedels electorals utilisabels

Emplenir il cedel electoral

Per tut las glistas da Voss circol electoral survegnis Vos cedels electorals prestampads sco er in cedel electoral betg prestampà (cedel electoral «vid»). Ils cedels electorals èn liads en furma da bloc (cudeschet da format A5). Per dar Vossa vusch stgarpais Vos giu il cedel electoral giavischè. Vos dastgais duvrar mo in cedel electoral uffizial prestampà u il cedel electoral «vid» – cedels electorals producids sez èn nunvalaivels.

Emplenir il cedel electoral

- Ils cedels electorals prestampads pudais Vos ubain laschar sco ch'els èn ubain als modifitgar. Sin il cedel electoral «vid» pudais Vos cumbinar libramain las candidatas ed ils candidats.
- Il cedel electoral dastga vegnir emplenì e midà mo **a maun**.
- Las midadas ston esser bain legiblas e cleras.
- Per excluder confusiuns duain vegnir scrits si almain **il num, il prenum** ed **il numer** da la candidata u dal candidat giavischè.
- Cedels electorals che cuntegnan remartgas offendentas u ch'èn marcads cun segns evidents èn nunvalaivels.

Candidatas e candidats elegibels

En il Cussegl grond pon vegnir elegids mo candidatas e candidats che figureschan sin in dals cedels electorals uffizials (glistas) da Voss circol electoral.

Dumber da candidatas e candidats

- In cedel electoral na dastga betg cuntegnair dapli nums da candidatas e candidats ch'il dumber da deputadas e deputads ch'èn d'eleger en il circol electoral respectiv (dumber da lingias sin il cedel electoral).
- Ina candidata u in candidat dastga figurar **maximalmain duas giadas** sin il cedel electoral. En circuls electorals cun in sez mo ina giada.
- Nums da memia vegnan stritgads dal biro electoral.
- Per esser valaivel sto il cedel electoral cuntegnair en mintga cas almain il num d'ina candidata elegibla u d'in candidat elegibel.

Impurtant:

Vos dastgais duvrar **mo in cedel electoral**. Sche Vos mettais dapli ch'in cedel electoral en la cuverta da vuschar, è Vossa vusch nunvalaivla.

Stritgar**1****Cedel electoral midà**

Vus pudais stritgar numns da candidatas e candidats prestampads. Uschia na survegnan questas personas naginas vuschs da candidata u candidat. Las vuschs da partida da questa glista n'èn percunter betg pertutgadas da quai (lingias vidas = vuschs supplementaras per la glista respectiva).

Panaschar**2**

Sin il cedel electoral pudais Vus scriver numns da candidatas e candidats che figureschan sin autras glistas. Las vuschs correspundentas quintan pia sco vuschs da partida per las autras glistas e sco vuschs da candidata u candidat per las candidatas ed ils candidats menziunads.

Cumular**3**

Vus pudais repeter a maun ina segunda giada in num prestampà u, sche Vus panaschais, scriver si duas giadas in num. Uschia survegn questa persona duas vuschs da candidata u candidat e sia partida duas vuschs da partida. En circuls electorals cun in sez n'èsi betg pussaivel da cumular.

Sch'in cedel electoral cuntegna – ultra dals numns prestampads – er anc lingias vidas, pudais Vus cumular e/u panaschar sin quest cedel electoral, senza stuair stritgar in auter num.

Impurtant:

Ils numns ston vegnir scrits ora. Virgulettas ("), «dito», «do.», «idem» e.u.v. n'è **betg valaivel**.

Cedel electoral midà Exempel

Wahlkreis / Circul electoral / Circondario elettorale		Sitze / Sezs / Seggi
Fünf Dörfer		11

Liste 01 Glista Lista	Partei A Partida A Partito A	
01.01	Mustermann Hans, 1968, Projektleiter, Landquart	1
01.02	Platzhalter Patrizia, 1980, Lehrerin, Trimmis	1
01.03	Niemand Norbert, 1963, Landmaschinenmechaniker, Untervaz	2
01.04	Beispiel Berta, 1964, Tierärztin, Zizers	3
01.05	Stellvertreter Stefan, 1962, Geschäftsführer, Landquart	2
02.11	Neutral Nicole	5
01.06	Mitsitzer Mirjam, 1982, Kauffrau, Trimmis	6
01.07	Teilnehmer Tim, 1998, Student, Untervaz	7
01.08	Substitut Susanne, 1974, Wissenschaftlerin, Zizers	3
01.07	Tim Teilnehmer	8
01.09	Mitredner Michael, 1990, Elektroinstallateur, Trimmis	9
01.10	Wählbar Walter, 1997, Landwirt, Landquart	10
01.11	Vorschlag Laura, 1987, Hausfrau, Untervaz	11

Cedel electoral original

Tgi che fa diever d'in cedel electoral prestampà, po dar giu quel senza midadas. La partida survegn tantas vuschs (vuschs da partida) sco quai ch'il cedel electoral cuntegna numns (numns da las candidatas e dals candidats) ed eventualas lingias vidas (vuschs supplementaras).

Cedel electoral betg prestampà (vid)

Tgi che fa diever dal cedel electoral «vid», po – na sto dentant betg – scriver si il numer d'ordinaziun **1** e/u la designaziun da la partida **2** d'in cedel electoral prestampà da ses circul electoral. Sche la designaziun ed il numer d'ordinaziun mancan, na vegnan las lingias vidas betg quintadas. En quest cas sa tracti da vuschs vidas.

Il cedel electoral «vid» sto cuntegnair almain il num d'ina candidata elegibla u d'in candidat elegibel. Cumular è pussaivel er qua mo en circuls electorals cun plirs sezs.

Cedel electoral vid Exempel

Wahlkreis / Circul electoral / Circondario elettorale		Sitze / Sezs / Seggi
Fünf Dörfer		11
1 01	2 partida A	
01.05	Mustermann Hans	1
01.07	Teilnehmer Tim	2
02.02	Beisitzer Bruno	3
02.04	Kandidat Robert	4
03.05	Wählbar Anna	5
04.06	Vorschlag Verena	6
04.06	Vorschlag verena	7
		8
		9
		10
		11

Vuschs supplementaras

Sch'in cedel electoral cuntegna lingias vidas, vegnan quellas quintadas sco vuschs supplementaras per la glista ch'è inditgada sin il cedel electoral cun la designaziun da la partida u cun il numer d'ordinaziun.

Elecziuns da la Regenza

Executiva

Situaziun da partenza

La Regenza è l'autorità directiva ed executiva suprema dal chantun Grischun. Ella consista da tschintg commembras e commembers. Mintga commembra e commember da la Regenza è scheffa resp. schef d'in departament da l'administraziun chantunala. En questa funcziun è ella u el subordinà a la Regenza sco autorità cumplessiva.

Durada d'uffizi

La durata d'uffizi importa 4 onns. La nova perioda d'uffizi cumenza il 1. da schaner 2023 e finescha ils 31 da december 2026.

Procedura electorala da maiorz

Sistem electoral

Las commembras ed ils commembers da la Regenza vegnan elegids tenor la procedura electorala da maiorz per 4 onns e pon vegnir reelegids maximalmain duas giadas. Il territori chantunal furma il circul electoral. En l'emprim scrutinì è elegì, tgi che ha cuntanschì la maiorità absoluta. Sch'il dumber da candidatas e candidats che han cuntanschì la maiorità absoluta è pli grond ch'il dumber da sezs che pon vegnir occupads, valan las personas cun las bleras vuschs sco elegidas.

La maiorità absoluta vegn calculada sco suonda: Il dumber total da tut las vuschs valaivlas ch'èn vegnidas dadas a candidatas ed a candidats, vegn dividì tras il dubel dumber da sezs libers. La proxima cifra entira pli auta è la maiorità absoluta.

Sche betg tut las tschintg commembras e commembers da la Regenza na vegnan elegids en l'emprim scrutinì, ha lieu in segund scrutinì ils 12 da zercladur 2022. Elegids èn quellas candidatas e quels candidats che survegnan las pli bleras vuschs (maiorità relativa).

Cedels electorals utilisabels

Emplenir il cedel electoral

Candidatas e candidats elegibels

Dumber da candidatas e candidats

Emplenir il cedel electoral

L'atgna vusch è valaivla mo cun il cedel electoral uffizial (cedel electoral cun tschintg lingias vidas).

- Il cedel electoral sto vegnir emplenì personalmain ed **a maun**.
- Las indicaziuns davart la persona sin il cedel electoral (**num, prenum, eventualmain domicil e.u.v.**) ston esser uschè cleras, ch'i na dat nagins dubis, per tgi che la vusch vala. Cas cuntrari è la vusch nunvalaivla.
- Ina candidata u in candidat dastga vegnir scrit si mo **ina giada** sin il cedel electoral.
- Nums scrits en moda illegibla, nums betg scrits a maun u vuschs per personas betg elegiblas èn nunvalaivels.
- Cedels electorals che cuntengnan remartgas offendentas u ch'èn marcads cun segns evidents èn nunvalaivels.

Elegibels èn tut las burgaisas svizas e tut ils burgais svizzers che han cumplenì 18 onns e che han lur domicil politic en il chantun. Resalvads restan cas da limitaziun dal temp d'uffizi u da personas ch'èn sut curatella cumplexsiva pervia d'ina inabilitad permanenta da giuditgar sco er da personas che vegnan represchentadas d'ina persona incumbensada da prevenziun. En in eventual segund scrutinì pon er vegnir elegidas personas che n'avevan betg anc candidà per l'emprim scrutinì (usche numnà scrutinì liber).

- Sin in cedel electoral na dastgan betg vegnir scrits dapli nums da candidatas e candidats ch'il dumber da personas ch'èn d'eleger en la Regenza (dumber da lingias sin il cedel electoral). En l'emprim scrutinì dastgan pia vegnir scrits si maximalmain tschintg nums.
- Ina candidata u in candidat dastga figurar mo ina giada sin il cedel electoral.
- Nums da memia vegnan stritgads dal biro electoral.

Cedel electoral Exempel

Kanton Graubünden Chantun Grischun Cantone dei Grigioni	Wahl der Regierung Elecziun da la regenza Elezione del Governo
---	--

1	Anbieter Hans, Landquart
2	Musterhauser Michelle, Chur
3	Neuling Ladina, Davos
4	Wählbar Ursina, Pontresina
5	Esempio Mario, Roveredo

Wahlzettel 15. Mai 2022 Cedel electoral 15 da matg 2022 Scheda elettorale 15 maggio 2022 1200,611 II.22 – 153000
--

Impurtant:

Per la medema candidata u il medem candidat po vegnir dada **mo ina vusch**. Cumular (vuschar pliras giadas per la medema persona) n'è betg permess per las elecziuns da la Regenza.

Eleger è pli simpel che quai ch'ins pensa!

Ultra da vuschar la dumengia d'elecziun a l'urna avais Vus las suandantas pussaivladads per As participar a las elecziuns:

Elecziun anticipada

Durant almain dus dals quatter ultims dis avant il di d'elecziun avais Vus er en Vossa vischnanca la pussaivladad

- d'eleger a l'urna u
- da consegnar il cedel electoral en ina cuverta serrada ad in post uffizial da la vischnanca.

Elecziun per correspondenza

- Ils documents necessaris (cuverta da consegna, cuverta da vuschar) survegnis Vus automaticamain da la vischnanca.
- L'attest da votar u la cuverta da consegna stuais Vus **suttascriver** en mintga cas. Uschiglio è Vossa vusch nunvalaivla.
- Silsuenter avais Vus duas pussaivladads per vuschar per corrispondenza: Vus pudais metter la cuverta da consegna a temp sin **posta** ubain la metter en la **chascha da brevs da l'administraziun communal** ch'è designada da la vischnanca.

Infurmaziuns davart tut las dumondas en connex cun l'elecziun anticipada u cun l'elecziun per corrispondenza survegnis Vus da la chanzlia communal. Resguardai per plaschair er las publicaziuns uffizialas.

Mussavia electoral en lingua simpla

Vulais Vos leger quest mussavia electoral èn ina lingua bain chapaivla? Lura pudais Vos far in scan dal code QR cun la camera da Voss smartphone.

Vus chattais dentant er il mussavia electoral sin la pagina d'internet: **www.gr.ch/wahlen-leichtesprache**
Là pudais Vos er stampar il mussavia electoral.

Ina survista da las **elecziuns dal Cussegl grond**, incl. in **video explicativ**, chattais Vos sut **www.gr.ch/grw**

Ina survista da las **elecziuns da la Regenza** chattais Vos sut **www.gr.ch/rw**

